

Praha 31. 8. 2011

49

Vrozené vady u narozených v roce 2009

Congenital malformations in births in year 2009

Souhrn

V roce 2009 se v České republice narodilo 4 653 dětí s vrozenou vadou, což představuje 393 narozených s vrozenou vadou na 10 000 živě narozených. Častěji se vrozené vady vyskytují u chlapců než u dívek a u dětí matek ve vyšších věkových skupinách. Nejčastějšími vrozenými vadami byly vrozené vady srdeční, u chlapců pak také vady pohlavních orgánů.

Summary

There were 4 653 children born with congenital malformation in the Czech Republic in 2009, which represents 393 births with CM per 10 000 live births. Congenital malformations occur more frequently in boys than in girls and in children of mothers in older age groups. Most frequent CM were heart diseases, and in boys also malformations of genital organs.

Z celkového počtu 118 348 živě narozených dětí v roce 2009 v České republice bylo u 4 653 z nich do jednoho roku věku diagnostikováno jedna či více vrozených vad (VV). Na 10 tisíc živě narozených dětí tak připadá 393 narozených s vrozenou vadou. V tom jsou zahrnuty jak vady velmi závažné zásadně ovlivňující život dítěte i celé jeho rodiny, tak i vady, které při dobré lékařské péči nemusí mít na kvalitu života téměř žádný nebo jen minimální vliv. U zmíněných 4 653 dětí bylo celkem zjištěno 5 946 vrozených vad, z čehož jednu vrozenou vadu mělo 82 % těchto dětí, u 13 % dětí byly zjištěny dvě vady a 5 % dětí se narodilo se třemi nebo více vrozenými vadami.

V roce 2004 došlo v ÚZIS ČR ke sjednocení zpracování dat o vrozených vadách publikovaných v pravidelných publikacích řady „Zdravotnická statistika“ s daty, která jsou poskytovány mezinárodními organizacím. V této pozměněné řadě jsou zpracovávány údaje o vrozených vadách u dětí narozených v daném kalendářním roce, které byly zjištěny do jednoho roku jejich věku. Proto dochází ke zveřejnění údajů s ročním zpožděním, aby bylo možné zahrnout všechny děti, i ty narozené koncem roku, u kterých se vrozená vada zjistí až těsně před prvními narozeninami.

Komplikované je také zhodnocení dlouhodobého vývoje počtu narozených s vrozenou vadou v ČR, jelikož v průběhu sledování od roku 1965 se několikrát měnil samotný předmět evidence. Od roku 1965 se sledovalo vybraných 36 vrozených vad, v roce 1975 se výběr rozšířil na 60 vrozených vad a od 1. 1. 1994 se sledují všechny vrozené vady zařazené do XVII. kapitoly Mezinárodní klasifikace nemocí u dětí do dokončeného 15. roku života (tj. do 15. narozenin) a u mrtvě narozených dětí. V roce 1996 se začaly evidovat také vady zjištěné pomocí prenatální diagnostiky u plodů a od roku 1997 také

vady uvedené mimo XVII. kapitulu Mezinárodní klasifikace nemocí. Zdrojem informací se od roku 2000 stalo vedle hlášení „Vrozená vada plodu nebo dítěte“ také hlášení „Zpráva o novorozenci“, kde jsou případné vrozené vady sledovány. Na základě těchto změn je poměrně obtížné posoudit dlouhodobý vývoj incidence vrozených vad (viz graf Vývoj počtu živě narozených dětí s vrozenou vadou). Zdánlivý nárůst může být velkou měrou způsoben rozšířením sledování, lepší evidencí a diagnostikou.

Riziko vrozené vady dítěte stoupá spolu s věkem matky. U matek do 39 let připadalo ve sledovaném roce na 10 tisíc živě narozených přes 390 dětí s vrozenou vadou, pro matky 40ti leté a starší byl tento podíl téměř 520 narozených s vrozenou vadou na 10 tisíc živě narozených. Tyto hodnoty jsou znázorněny na grafu „Živě narození s vrozenou vadou podle věku matky“.

S vrozenou vadou se častěji rodí chlapci než dívky. V roce 2009 se s vrozenou vadou narodilo 329 z 10 tisíc narozených dívek a 455 z 10 tisíc narozených chlapců. Tento nepoměr je z velké části dán vrozenými vadami pohlavních orgánů (Q50–Q56), které u chlapců tvoří 24 % všech vrozených vad, zatímco u dívek pouhých 2 %. Nicméně i pokud bychom vrozené vady pohlavních orgánů nebrali v úvahu, byl by počet chlapců narozených s vrozenou vadou na 10 tisíc narozených o něco vyšší, než dívek.

Z hlediska regionální diferenciace bylo nevíce dětí narozených s vrozenou vadou na 10 tisíc narozených v roce 2009 evidováno v Jihočeském (500) a Pardubickém (482) kraji. Nejmenší byl počet narozených s vrozenou vadou na 10 tisíc narozených v Kraji Vysočina (253) a v Jihomoravském kraji (314). V podrobnějším členění do úrovně okresů se již jedná o malé počty, které mohou být zatíženy statistickou chybou, proto jsou v kartogramu „Průměrný počet živě narozených dětí s vrozenou vadou na 10 000 živě narozených“ znázorněny průměry za pětileté období 2005–2009.

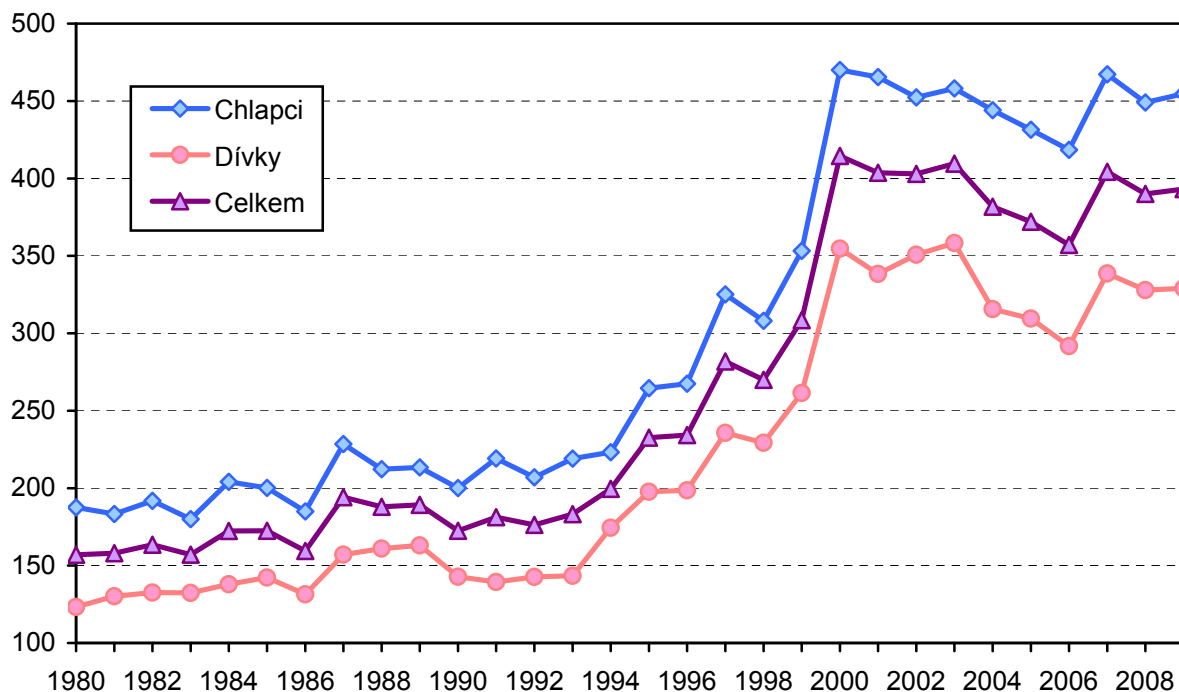
Nejčastějšími vrozenými vadami jsou u obou pohlaví vrozené vady srdeční (Q20–Q26), které v roce 2009 představovaly 24 % vrozených vad chlapců a 38 % vrozených vad dívek. U chlapců jsou dále časté již zmiňované vrozené vady pohlavních orgánů, zejména hypospadiie (Q54) a nesestouplé varle (Q53). U dívek jsou dalšími častými vadami vrozené deformity nohou (Q66) a vrozené deformity kyčle (Q65), které byly u dívek zjištěny častěji než u chlapců. S rozštěpem rtu nebo rozštěpem patra (Q35–Q37) se v roce 2009 narodilo 143 chlapců a 87 dívek (tyto vady u obou pohlaví činily okolo 4 % všech vrozených vad). Downův syndrom (Q90) byl hlášen u 17 chlapců a 30 dívek.

Zpětně bylo dohlášeno 477 dětí s vrozenou vadou, které se narodily před rokem 2009 a vrozená vada u nich byla diagnostikována až po prvních narozeninách. U těchto dětí bylo hlášeno celkem 613 vrozených vad, z toho 545 (89 %) vrozených vad srdečních. V Národním registru vrozených vad jsou evidovány všechny vrozené vady zjištěné u dětí do 15 let.

S použitím metod prenatalní diagnostiky byly odhaleny, často velmi závažné, vrozené vady plodu u 502 těhotných žen. Z nich 294 (téměř v 60 %) požádalo o umělé přerušení těhotenství ze zdravotních důvodů.

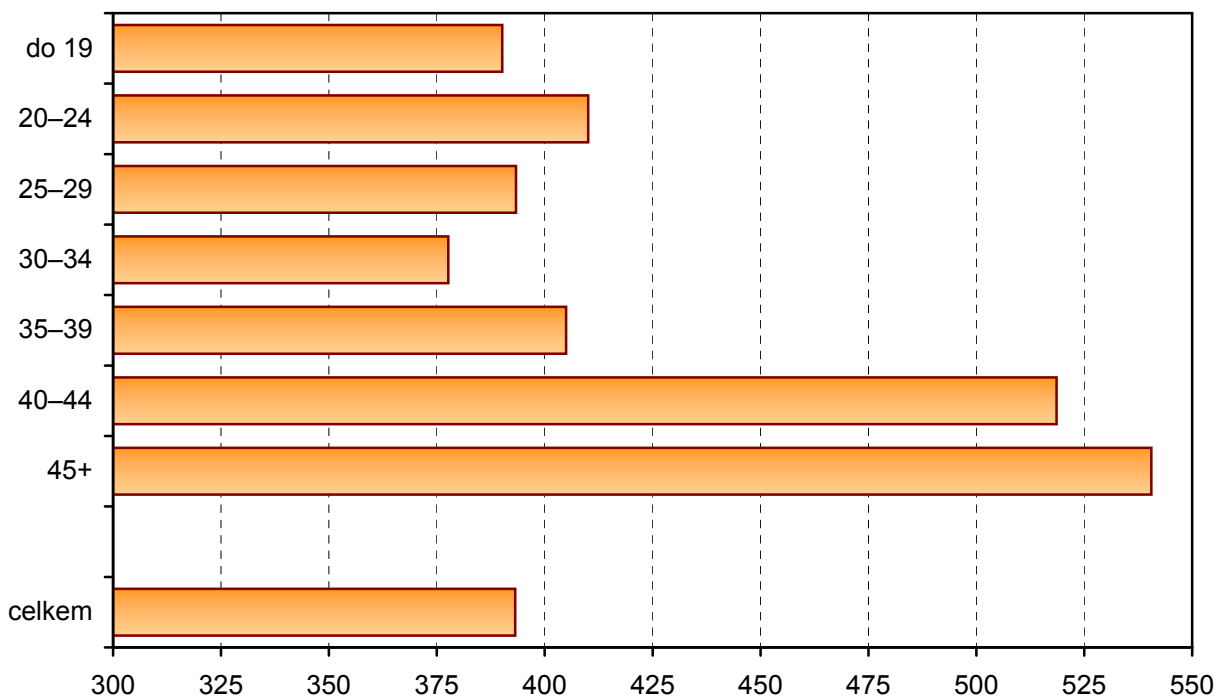
Vypracovala: Mgr. Helena Chodounská

Vývoj počtu živě narozených dětí s vrozenou vadou na 10 000 živě narozených podle pohlaví

Živě narození s vrozenou vadou podle věku matky

na 10 000 živě narozených

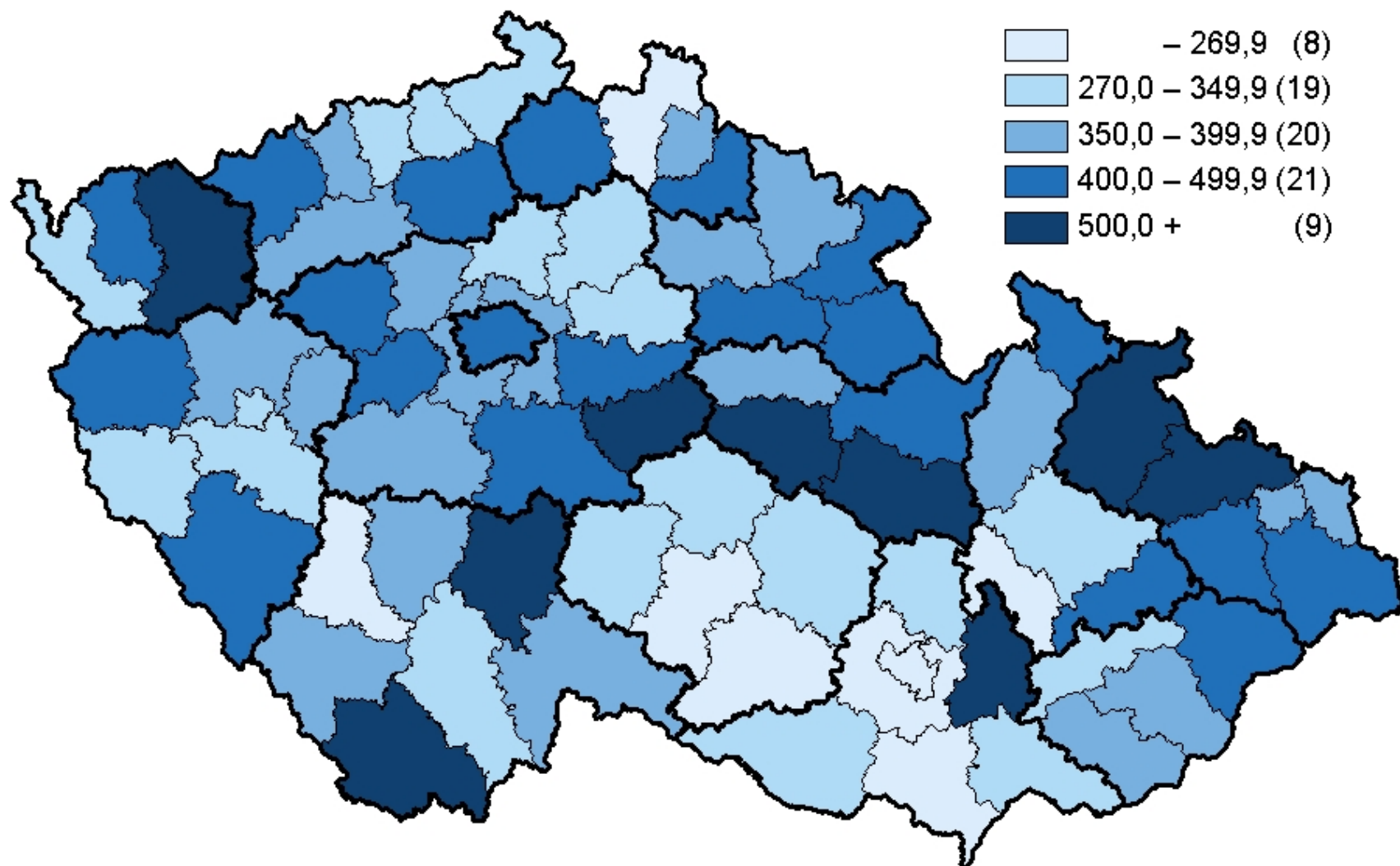
Vybrané vrožené vady u živě narozených dětí absolutně a v přepočtu na 10 000 živě narozených v roce 2009

Druh vady	Kód dg. (MKN-10)	Nově hlášené vrožené vady					
		absolutně			na 10 000 živě narozených		
		celkem	chlapci	dívky	celkem	chlapci	dívky
Vrožené vady srdeční	Q20–Q26	1 751	830	921	148,0	137,5	158,8
Nesestouplé varle	Q53	432	432	x	36,5	71,6	x
Hypospadie	Q54	354	354	x	29,9	58,6	x
Vrožené obstrukční defekty ledvinové pánvičky a vrožené vady močového	Q62	317	224	93	26,8	37,1	16,0
Vrožené deformity kyčle	Q65	141	35	106	11,9	5,8	18,3
Vrožené deformity nohou	Q66	450	247	203	38,0	40,9	35,0
Downův syndrom	Q90	47	17	30	4,0	2,8	5,2
Ostatní		2 454	1 380	1 074	207,4	228,6	185,2
Celkem		5 946	3 519	2 427	502,4	582,9	418,6
Živě narození s VV		4 653	2 745	1 908	393,2	454,7	329,1

Počty živě narozených dětí s vroženou vadou a počty vrožených vad podle pohlaví a kraje bydliště na 10 000 živě narozených v roce 2009

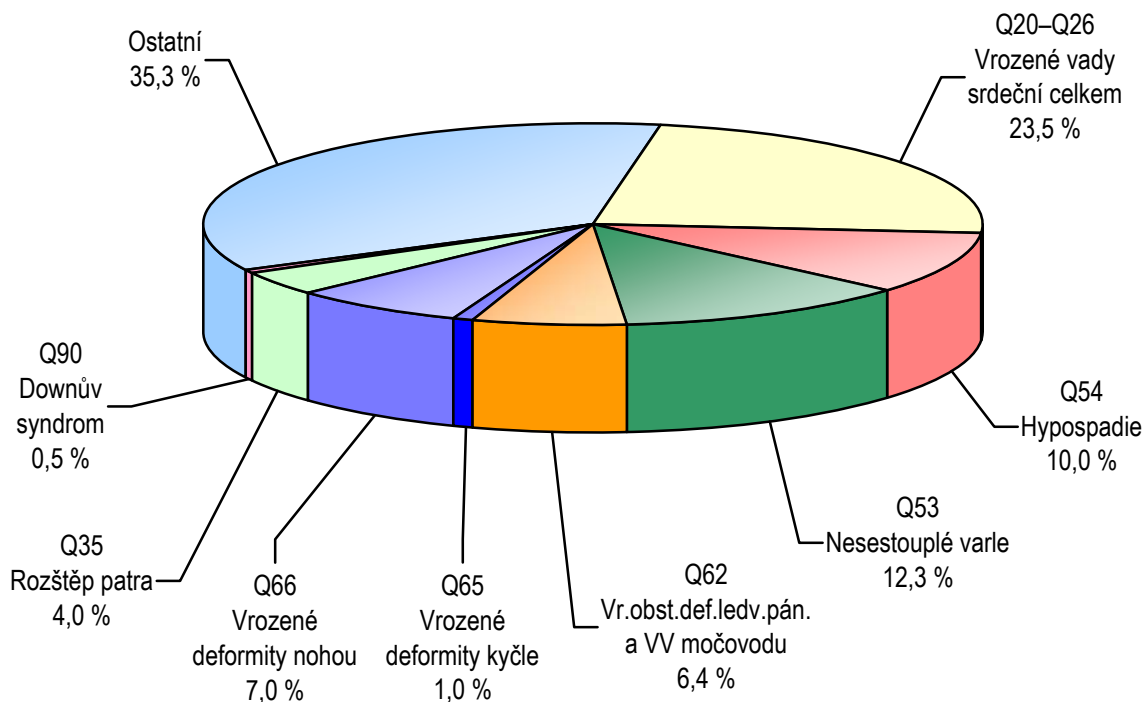
Okres, kraj	Narození s vroženou vadou			Vrožené vady		
	celkem	chlapci	dívky	celkem	chlapci	dívky
Hl. m. Praha	413,4	463,2	360,2	511,5	592,7	424,5
Středočeský kraj	362,0	433,9	287,6	443,5	523,1	361,2
Jihočeský	499,5	565,6	430,5	623,3	696,6	546,8
Plzeňský kraj	374,3	431,3	314,1	516,2	631,8	394,2
Karlovarský kraj	443,8	517,8	362,2	543,1	657,0	417,4
Ústecký kraj	359,4	415,3	301,2	457,1	513,0	398,8
Liberecký kraj	445,6	574,8	314,1	576,3	753,7	395,5
Královéhradecký kraj	458,4	525,6	389,9	578,2	665,0	489,8
Pardubický kraj	481,9	547,1	416,2	600,6	695,4	505,2
Vysočina	253,4	300,8	203,5	343,3	408,2	275,1
Jihomoravský kraj	314,2	347,0	280,5	382,7	422,1	342,2
Olomoucký kraj	343,4	401,0	285,1	473,8	554,2	392,3
Zlínský kraj	409,8	494,6	319,5	515,1	609,4	414,7
Moravskoslezský	423,8	476,9	368,5	575,6	639,8	508,8
ČR - celkem	393,2	454,7	329,1	502,4	582,9	418,6

**Průměrný počet živě narozených dětí s vrozenou vadou na 10 000 živě narozených
(za období 2005–2009)**

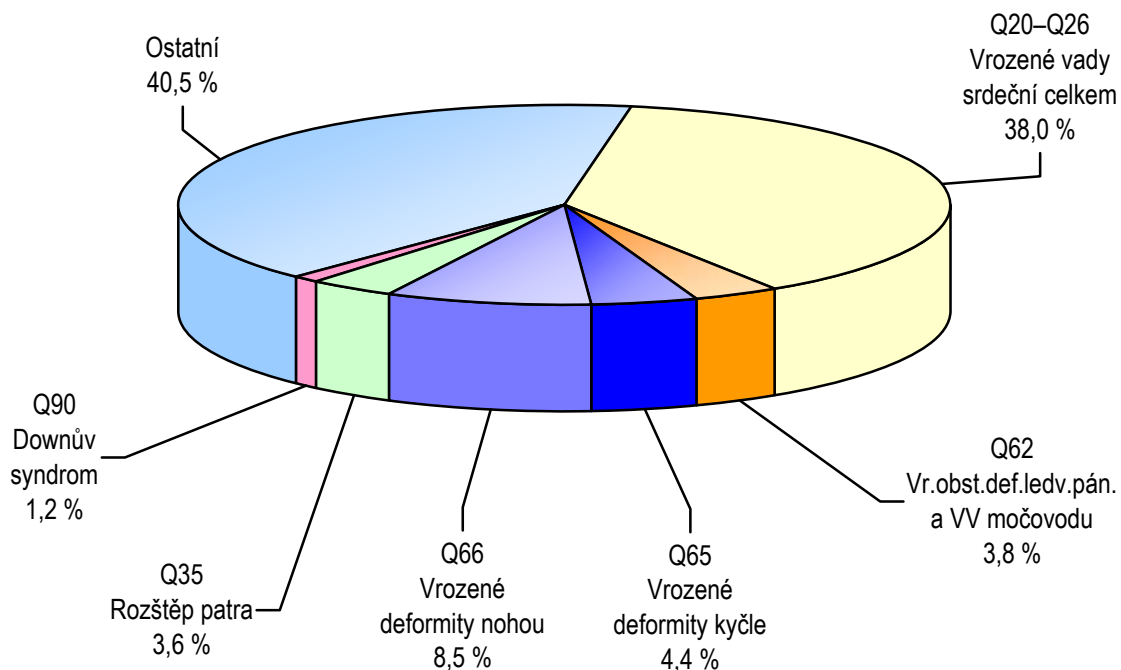
Struktura vrozených vad u živě narozených dětí v roce 2009

Chlapci

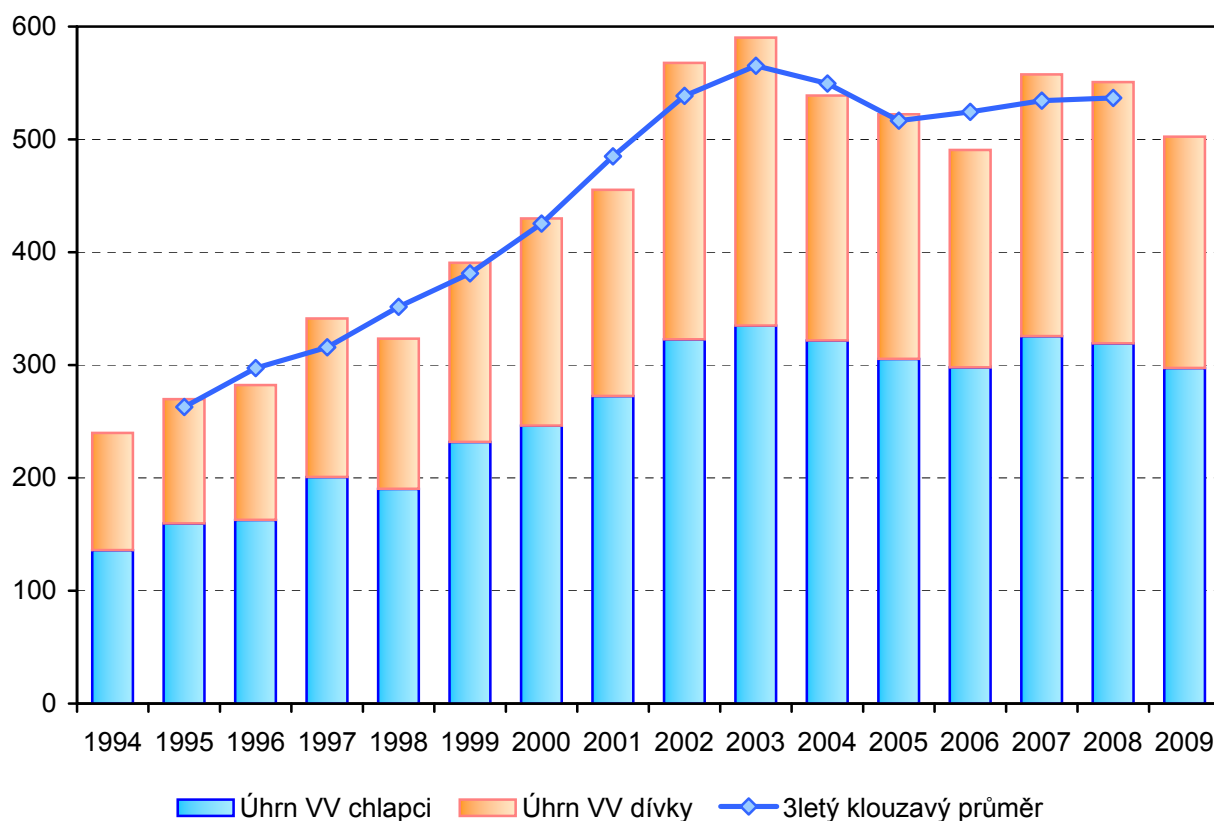

Struktura vrozených vad u živě narozených dětí v roce 2009

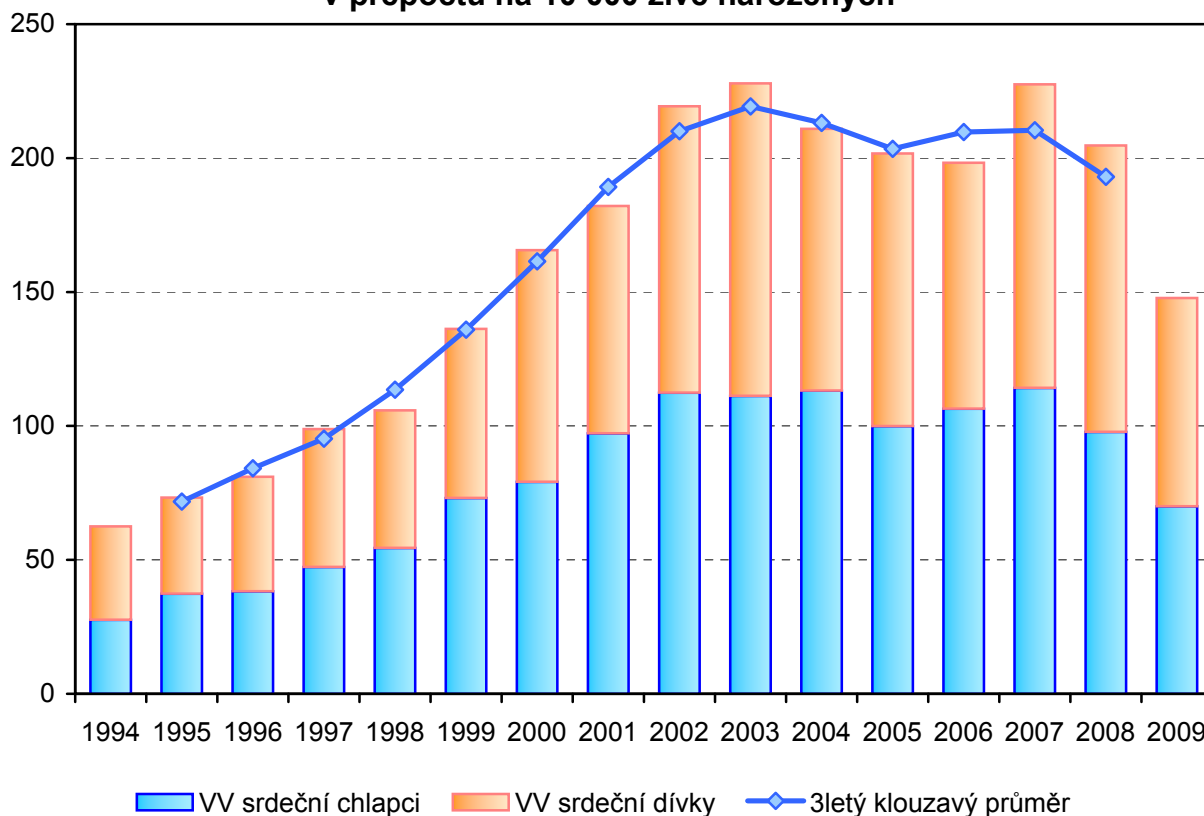
Dívky

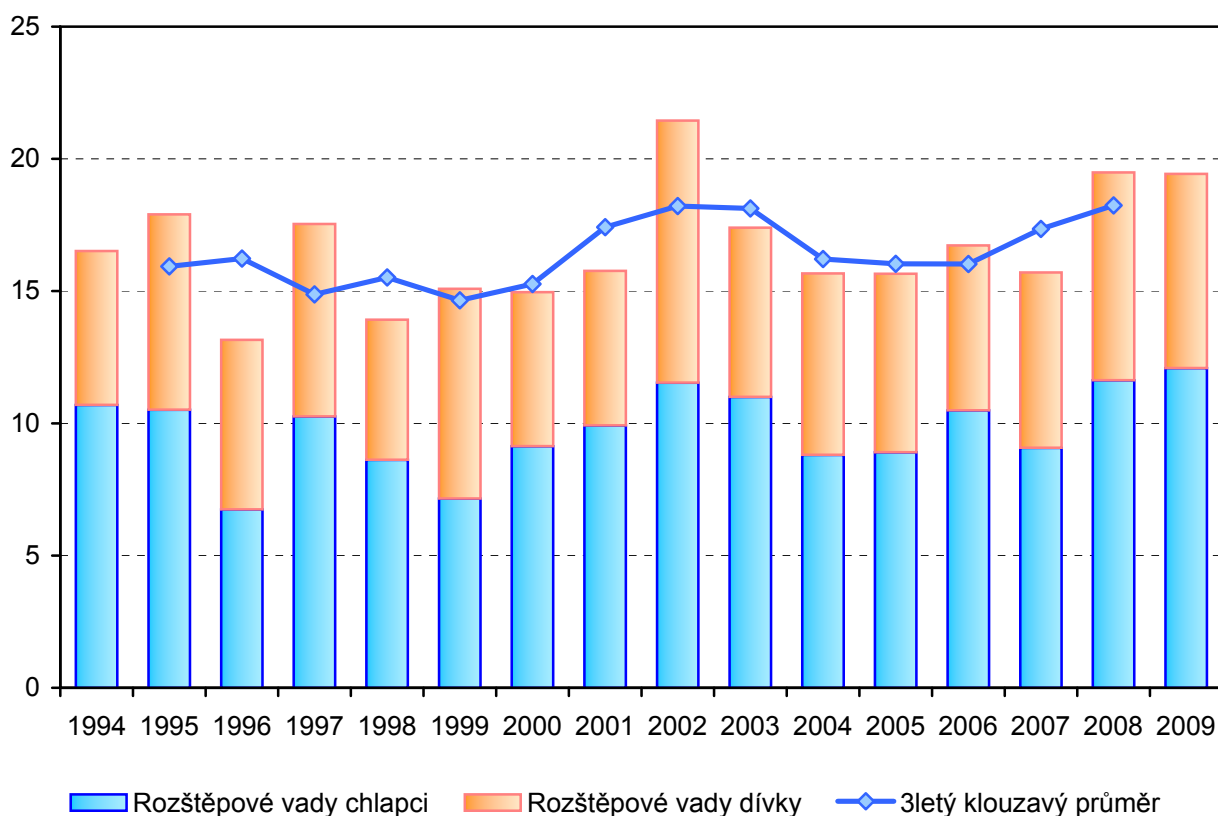
**Vývoj celkového počtu VV u živě narozených dětí,
v přepočtu na 10 000 živě narozených**

**Vývoj počtu srdečních VV (Q20–Q26) u živě narozených dětí,
v přepočtu na 10 000 živě narozených**

Vývoj počtu rozštěpových vad (Q35–37) u živě narozených dětí, v přepočtu na 10 000 živě narozených

Vývoj počtu Downova syndromu (Q90) u živě narozených dětí, v přepočtu na 10 000 živě narozených

